

КЪРВАВАТА ШАПЧИЦА

Copyright © 1979 by Angela Carter

The Bloody Chamber

© Ирина Цанова, *превод от английски*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2014

ISBN: 978-954-28-1591-4

АНДЖЕЛА КАРТЪР

Кървавата шанчица

Превод от английски Ирина Цанова

 ciela

СЪДЪРЖАНИЕ

КЪРВАВАТА СТАЯ	7
УХАЖВАНЕТО НА МИСТЪР ЛАЙЪН	59
НЕВЕСТАТА НА ТИГЪРА	73
КОТАРАКЪТ В ЧИЗМИ	97
ГОРСКИЯТ ЦАР	123
СНЕЖНОТО ДЕТЕ	135
ДАМАТА ОТ ДОМА НА ЛЮБОВТА	137
ВЪРКОЛАКЪТ	159
В КОМПАНИЯТА НА ВЪЛЦИ	163
АЛИСА-ВЪЛЧИЦА	175

КЪРВАВАТА СТАЯ

Спомням си как през онази нощ лежах будна в спалния вагон, унесена в нежно и сладостно вълнение. Горещата ми буза се притискаше към прохладния лен на възглавницата и ударите на сърцето ми следваха ритъма на грамадните бутала, движещи влака, който ме носеше в нощта – далеч от Париж, далеч от моминството, далеч от бялото, затворено спокойствие в апартамента на майка ми, към непознатата територия на брака.

Спомням си, че с умиление си представях как точно в този момент майка ми навярно е в тясната спалня, която бях напуснала завинаги, бавно сгъвайки и прибирайки всичките ми малки сувенири, захвърлените дрехи, които повече нямаше да ми трябват, партитурите, за които нямаше място в куфарите ми, концертните програми, които бях изоставила; сигурно се спира над някоя скъсана панделка или някоя изсветляла фотография с всичките полурадостни, полутъжни емоции, които една жена изпитва в сватбения ден на дъщеря си. И сред булчинския ми триумф ме обзе силна болка от загуба, сякаш когато той сложи златната халка на пръста ми, незнайно как престанах да бъда нейно дете и станах негова съпруга.

Сигурна ли си, попита ме тя, когато доставиха огромната кутия със сватбената рокля, която той ми беше купил, обвита в мека хартия и червена панделка като коледен подарък от захаросани плодове. Сигурна ли си, че го обичаш? И за нея също имаше рокля; черна коприна с матовия, призматичен блясък на масло във вода, по-изтънчена от всичко, което някога бе носила след авантюристичното си детство в Индокитай като

дъщеря на богат чаен плантатор. Моята несломима майка с орлови черти; коя друга ученичка в Консерваторията може да се похвали, че майка ѝ се е изправяла срещу цяла лодка с китайски пирати, грижила се е за болните в едно село по време на чума, застреляла е тигър човекоядец със собствените си ръце и всичко това, преди да достигне моята възраст?

– Сигурна ли си, че го обичаш?

– Сигурна съм, че искам да се омъжа за него – казах аз.

И друго не казах. Тя въздъхна, сякаш с неохота най-накрая можеше да прогони сянката на бедността от обичайното ѝ място на нашата оскъдна трапеза. Защото майка ми, самата тя, с радост, със скандал, с непокорство се отказала от богатството заради любовта; и един хубав ден храбрият ѝ войник повече не се завърнал от войната, като оставил на жена си и на детето наследство от сълзи, които никога не изсъхнали напълно, кутия от пури, пълна с медали, и стария револвер от службата му, който майка ми, станала величаво ексцентрична в трудностите, винаги носеше в чантата си, в случай че – както я закачах – я изненадат обирджии по пътя от бакалницата към дома ни.

От време на време експлозия от звездни светлини избухваше върху спуснатите щори, сякаш железопътната компания беше осветила всичките гари, през които минавахме, в чест на булката. Сатенената ми нощница беше току-що разопакована; беше се плъзнала и разляла по острите ми момичешки гърди и рамене като тежка водна дреха и сега дразнещо ме галеше с безсрамни намеци, събирайки се между бедрата ми, докато се въртях неспокойно в тясното легло. Целувката му, целувката му с език и зъби в нея и драскане на брада, ми беше загатнала, макар и със същата изящна тактичност като тази нощница, която ми беше подарил, за брачната нощ, която щеше сладостно да се отложи, докато не легнем в голямото фамилно ложе в средморското островърхо владение, все още извън обсега

на моето въображение... Това магическо място, приказният замък, чиито стени са направени от пяна, това легендарно обиталище, където той бе роден. В което един ден може би щях да родя наследник. Посоката на нашето пътуване, пътят на моя живот.

Сред синкопирания рев на влака чувах равномерно му, спокойно дишане. Само междинната врата ме делеше от моя съпруг, а тя стоеше отворена. Ако се изправех на лакът, можех да видя тъмните, лъвски очертания на главата му, а ноздрите ми долавяха полъха на богатия мъжки мирис на обработена с аромати кожа, който винаги го придружаваше, и понякога, по време на ухаждането му, беше единственият знак, който той ми даваше, че е дошъл в гостната стая на майка ми, защото, макар да беше едър мъж, се движеше така леко, сякаш всичките му обувки имаха кадифени подметки, сякаш стъпките му превръщаха килима в сняг.

Обичаше да ме изненадва в самотния ми захлас на пианото. Казваше да не ми съобщават, че е дошъл, после безшумно отваряше вратата и леко се промъкваше зад мен с букета си от оранжерийни цветя или кутия захаросани кестени, поставяше ги върху клавишите и сключваше пръсти над очите ми, докато аз се бях отнесла в някоя прелюдия на Дебюси. Но този аромат на обработена кожа винаги го издаваше; след първото ми стряскане се чувствах длъжна винаги да се преструвам на изненадана, за да не се разочарова.

Беше по-възрастен от мен. Беше много по-възрастен от мен; имаше ивици чисто сребро в тъмната му грива. Но странното му, широко, почти въсърно лице не беше набръчкано от житейски опит. По-скоро опитът му, изглежда, го бе измил до съвършена гладкост като камък на плажа, чиито пукнатини са загладени от постоянните приливи. И понякога то – неподвижно, докато ме слушаше да свиря, с тежки клепачи, спуснати над очите, които винаги ме смущаваха с пълната си липса на свет-

лина – ми изглеждаше като маска, сякаш истинското му лице – онова, което наистина отразяваше целия му живот по света, преди да ме срещне, преди дори да се родя, сякаш това лице беше скрито под тази маска. Или пък другаде. Сякаш беше свалил онова, с което бе живял толкова дълго, за да предложи на младостта ми лице, небелязано от годините.

И навярно другаде щях да видя истинския му облик. Другаде. Но къде?

Може би в онзи замък, към който влакът сега ни носеше, замъка, в който бе роден.

Дори когато ми предложи да се омъжа за него и аз казах „Да“, неговото широко, масивно лице не загуби нито за миг спокойствието си. Знам, че може да изглежда странна аналогията между мъж и цвете, но понякога той ми изглеждаше като лилия. Да, лилия. Притежаваше онова странно, зловещо спокойствие на съзнателно растение, като една от онези погребални лилии с глава на кобра, чиито бели листа се къдрят от месеста плът, така здрава и твърда на докосване като пергамент. Когато казах, че ще се омъжа за него, нито мускул на лицето му не трепна, но той издаде дълга, угаснала въздишка. Помислих си: „О! Сигурно толкова много ме иска!“ И сякаш неизмеримата тежест на желанието му беше сила, на която не можех да устоя, но не заради това, че беше страстно, а заради самата му категоричност.

Беше поставил пръстена в кожена кутийка, подплатена с пурпурночервено кадифе, огнен опал с размера на гълъбово яйце, обкован в сложен кръг от тъмно старо злато. Старата ми дейка, която още живееше с мен и майка ми, хвърли на пръстена подозрителен поглед: опалите носят лош късмет, каза тя. Но този опал бил на пръста на собствената му майка, и на баба му, и на нейната майка преди това, подарък на един от прадедите му от Катерина Медичи... Всяка булка, която отивала в замъка, го е носила и така – от незапомнени времена. „А дали той

го е дал на другите си съпруги и после си го е взел от тях?“, грубо попита старницата; все пак тя се преструваше. Криеше невярващата си радост от моя сполучлив брак – нейната малка Маркиза – зад фасида от дребнави укори. Но с въпроса си ме засегна. Свих рамене и обидено ѝ обърнах гръб. Не исках да си спомням, че беше обичал и други жени преди мен, но мисълта за това често ме глождеше през крехката самоувереност на малките часове.

Бях на седемнайсет и не знаех нищо за света; моят Маркиз се беше женил и преди, повече от веднъж, и останах малко изумена от това, че след онези, другите, той е избрал мен. Всъщност не беше ли той още в траур за последната си съпруга? „Тц, тц...“, замислено поклати глава старата ми дойка.

И дори майка ми не беше особено очарована да види момичето си, грабнато от мъж, толкова наскоро овдовял. Румънска графиня, дама от висшето общество. Починала само три кратки месеца преди да го срещна, злополука с лодка в Бретан – дома му. Така и не открили тялото ѝ, но аз се разрових из старите броеве на светските списания, които старата ми бавачка пазеше в куфар под леглото си, и издирих снимката ѝ. Остра муцунка на хубава, остроумна, палава маймуна; такъв мощен и ексцентричен чар на тъмно, ярко, диво и все пак светско създание, чийто естествен хабитат трябва да е бил някоя луксозна джунгла на интериорен дизайнер, пълна със саксийни палми и питомни, кряскащи папагалчета.

А преди това? *Нейното* лице е добре познато на всички; всеки я е рисувал, но гравюрата на Редон ми хареса най-много – „Вечерницата, разхождаща се по ръба на нощта“. При енигматичната ѝ грация никога няма да допуснеш, че е работила на бара в кафене в Монмартр, докато Пюви дьо Шаван не я забелязал и я накарал да разголи плоските си гърди и издължени бедра пред четката му. И все пак не друго, а абсентът бил нейната зла участ, или поне така казват.

Първата от всичките му дами? Онази великолепна примадона; бях я гледала в ролята на Изолда, когато за пръв път ме заведоха на опера по случай рождения ми ден. С каква нажежена страст гореше на сцената! Толкова силна, че изглеждаше обречена да умре млада. Бяхме седнали нависоко, едва ли не в небесата, на горния балкон, и въпреки това тя почти ме заслепяваше. А баща ми, още жив (о, толкова отдавна беше), хвана влажната ми ръчичка, за да ме утеши в последното действие, но независимо от това, чувах само великолепието на гласа ѝ.

Женен три пъти през краткото време на моя собствен живот, за три различни грации, сега, сякаш за да демонстрира еkleктичния си вкус, ме беше поканил да се присъединя към тази галерия от красиви жени – аз, детето на бедната вдовица с моята коса с миши цвят, още неизгубила извивките от плитките, от които съвсем неотдавна се беше освободила, с кокалестия ми ханш, с нервните ми пръсти на пианистка.

Той беше богат като Крез. В нощта преди сватбата ни – семпла церемония в кметството, защото бе толкова скоро след смъртта на неговата графиня – заведе мен и майка ми, странно съвпадение, да гледаме „Тристан и Изолда“. И знаете ли, сърцето ми така се късаше от болка при арията на Изолда, че си помислих, че наистина го обичам. Да. Обичах го. Под ръка с него, всички очи бяха вперени в мен. Шептящата тъпла във фойето се разцепи като Червено море, за да ни направи път. Кожата ми настръхваше от докосването му.

Колко се беше променило положението ми от първия път, когато чух тези чувствени акорди, заредени с всепроникваща страст! Сега седяхме на червени кадифени кресла в ложа и лакей с перука ни поднесе охладено шампанско в сребърна кофичка през антракта. Пяната се издигна над ръба на чашата, разля се по ръцете ми и си помислих: „Чашата ми прелива“.¹

¹ Библията, Псалм 23: 5. – Б.пр.

И бях с рокля на Поаре. Беше склонил майка ми да му позволи да ми купи чеиз; с какво щях да отида при него в противен случай? Два пъти кърпено бельо, избелял раиран плат, поли от шевиот, подарени носени дрехи. Така че за операта носех ефирна права рокля от бял муселин, пристегната с копринена връзка под гърдите. И всички се бяха вторачили в мен. И в сватбения му подарък.

Сватбеният му подарък, закопчан около врата ми. Огърлица от рубини, широка три пръста – като изключително скъпо прерязано гърло.

След Терора, в ранните дни на Директорията, аристократите, които избегнали гилотината, следвали ироничното увлечение да връзват на врата си червена панделка точно на мястото, където острието щяло да го пререже. Червена панделка като спомен за рана. И баба му, въодушевена от идеята, поръчала да направят нейната панделка от рубини; какъв жест на пищно неподчинение! Онази нощ в операта изплува в съзнанието ми дори и сега... бялата рокля; крехкото дете в нея; и бляскавите наситеночервени камъни около гърлото му, ярки като артериална кръв.

Видях го да ме наблюдава в позлатените огледала с преценяващото око на познавач, който оглежда кон, или дори на домакиня на пазара, която оглежда парче сирене. Преди не бях виждала, или поне не му бях обръщала внимание, този негов поглед, явната му плътска алчност; и той беше странно увеличен от монокъла, сложен на лявото му око. Когато го видях да ме гледа със страстно желание, сведох очи, но като преместих погледа си от него, зърнах себе си в огледалото. И изведнъж се видях, както той ме виждаше – бледото ми лице, мускулите по врата ми, изпъкнали като струни. Видях как ми отива тази жестока огърлица. И за пръв път в моя невинен и затворен живот усетих у себе си склонност към поквара, която спря дъха ми.

На следващия ден бяхме женени.

Влакът забави ход, потръпна и спря. Светлини; звън на метал; глас, обявяващ името на неизвестна гара, която никога няма да посетим; нощна тишина; ритъмът на дишането му, с който вече щях да спя до края на живота си. А не можех да заспя. Тихомълком се изправих, повдигнах малко щората и се свих до студения прозорец, който се замъгли от топлината на дъха ми. Погледнах навън към тъмния перон, към онези правоъгълници от домашна светлина, които обещаваха топлина, компания, вечеря от наденички, съскащи в тиган на печката за началника на гарата, докато децата му спят, завити в леглото в тухлената къща с боядисаните кепенци... всичките характерни дреболии на ежедневния свят, от който аз със зашеметяващия си брак се бях отрекла.

Към брачния живот, към изгнанието; чувствах, знаех, че от тук нататък винаги ще съм самотна. И все пак това беше част от вече познатата тежест на огнения опал, който проблясваше като магическото кълбо на циганка, затова не можех да сваля очи от него, докато свирех на пианото. Тази халка, кървавата превръзка от рубини, гардеробът с дрехи на Поаре и Уорт, ароматът му на руска кожа – всичко това бе в заговор да ме съблазни толкова силно, че не можех да кажа, че се разкайвам дори за миг и копнея за света на сандвичите и мамá, който сега се отдалечаваше от мен, сякаш дърпан на връв като детска играчка, докато влакът започна отново да пулсира, сякаш сладостно предвкусваше разстоянието, на което ще ме отведе.

Първите сиви ленти на зората сега литнаха в небето и чудат сумрак се просмука във вагона. Не чух промяна в дишането му, но моите изострени, възбудени сетива ми казаха, че той е буден и ме гледа. Едър мъж, огромен мъж, а очите му, тъмни и неподвижни като онези очи, които древните египтяни рисували по саркофазите, бяха фиксирани върху мен. Почувствах някакво напрежение дълбоко в стомаха от това, че съм така

наблюдавана, толкова тихо. Клечка кибрит. Палеше пура „Ромео и Жулиета“, дебела като бебешка ръка.

„Скоро“, каза той с еквивалентен глас като звън на камбана и аз усетих мигновено, остро предчувствие за ужас, което трая само докато гореше клечката, и бялото му широко лице ми се видя сякаш се носи без тяло над чаршафите, осветено отдолу като гротескна карнавална глава. Тогава пламъкът угасна, пурата се разгоря и изпълни купето с позната миризма, която ме накара да си спомня за баща ми, как ме прегръщаше в топъл облак от спарен хавански мирис, когато бях малко момиченце, преди да ме целуне и да ме остави, и да умре.

Веднага щом съпругът ми подаде ръка да слеза от високото стъпало на влака, помирих плацентната соленост на океана. Беше ноември; дърветата, недорасли заради ветровете на Атлантика, бяха голи и самотната спирка беше празна, с изключение на неговия шофьор с кожени гамаши, който чакаше кротко до лъскавия черен автомобил. Беше студено; увих се с кожата си – бели и черни, широки ленти от хермелин и самур, с яка, от която главата ми се издигаше като чашката на диво цвете. (Кълна се, никога не съм била суетна, преди да го срещна.)

Камбанката издрънча; напираният влак се отскубна от кашката си и ни остави на самотната крайпътна спирка, където бяхме слезли само ние двамата. О, колко чудно; как цялата тази мощ от желязо и пара бе спряла само за негово удобство. Най-богатият мъж във Франция.

– Мадам.

Шофьорът ме изгледа; дали оскърбително ме сравняваше с графинята, модела на художниците, оперната певица? Скрих се зад кожата си, сякаш бяха меки щитове. Съпругът ми искаше да нося опала над ръкавицата си от ярешка кожа – показан, театрален жест, – но в момента, в който подигравателният шофьор зърна парещия му проблясък, той се усмихна,